

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13135

ZEKS MAYSELEKH

Zina Rabinowitz

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

שול-ביבליאָטעק

זינגא ראבינאוויטש

זעקס מעשה לעד

(וועגן אנדערע ימים טובים)

ארויסגעגעבן פון דער

צווישאַ און שלום עליכם שולן

בינעאם אידיש
1950

13/46236

שול-ביבליאטעק

נומ. 2

סעריע ח'

★

זינג ראבינאוויטש

זעקס מעשה לעך

(זוענן אונדזערע ימים טובים)

★

ארויסגעגעבן פון דער

צווישאַ און שלום עליכם שולן

בוענאָס איירעס 1950

יאָר פון באַפֿרייער גענעראַל סאַו מאַרטין

א י נ ה א ל ט :

- 3 — — — — — אין יענער פסח-נאכט...
וואָס דער לערער האָט מיר דערציילט וועגן
- 7 — — — — — ליג בעומר —
- 11 — — — — — לשנה טובהם —
- 14 — — — — — די סוכה, די סוכה... —
- 18 — — — — — די מנורה מיט זיבן ליכטלעך —
- 23 — — — — — נו, איז וואָס? —

ודי בילדער — גענומען פון „גנגני“, פארלאג נ. סברסקי,
תל־אביב און פון לוח פון „קרו היסוד“ — ירושלים)

געזאמלטער ליען - מאטעריאל
צוגעגרייט צום דרוק פון
חיים פֿינֿקעלשטיין
און קעהאָם קלינער

אין יענער פסח-נאכט ...

דאס איז פארגעקומען אין יאר 1919.

ווילדע אראבער פלעגן אנפאלן זייער אפט אויף די יידן אין ארץ-ישראל.

דערהויפט איז מען אומרואיק געווען פסח-צייט. יענער פסח איז אויסגעפאלן אין איין צייט מיט דעם אראבישן „ראמאדאן“, א גרויסן יום-טוב, ווען ס'רוב אראבער גייען צום קבר פון זייער נביא מוסא. מ'האט מורא געהאט אז גייענדיק צום נביאס קבר, אדער אומקערנדיק זיך צוריק, וועלן די אראבער אנפאלן אויף די קליינע יידישע פונקטן.

אין אייגעם אזא פונקט, א קבוצה, האט מען זיך געריכט אויף אן אנפאל.

די עלטערן און דער לערער פון דער קבוצה האבן זיך געהיט, אז די קינדער זאלן זיך נישט דערוויסן פון זייערע זארגן. אבער די קינדער האבן דערשמעקט, אז עפעס איז נישט רואיק, און ווי נאר זיי האבן עס דערשמעקט, האבן זיי באשלאסן אז זיי וועלן זיך אויך שיצן, אזוי ווי זייערע עלטערן.

זיי האבן זיך פארזאמלט אין שטאל בשעת די בהמות זענען געווען אויפן פעלד און דארט אויף א מיטינג האבן זיי געפראכט, ווי אזוי זיך אנמקענגצושמעלן די באנדימן.

שול - ביבליאטעק

— וואס גייט איר אין שטאל אריין? — האט זיי געהאט גער-
פרעגט זייער לערער מיט פארוואונדערונג.
— מיר ווילן איבערחזון די הגדה, די פיר קשיות, — האט
שמייכלענדיק געענטפערט יהונתן, דער עלטסטער פון דער חברה.
— איר, לערער, קאנט זיך גיין אפרוען, פארלאזט זיך אויף מיר!
די קינדער האבן געשמייכלט, און ווען זייער לערער האט זיי
פארלאזט, האט זיך יהונתן געווענדט צו זיי, פונקט ווי עס ווענדט
זיך א „גרויסער“ צו א פארוואונדערונג.
— חברים! מיר וועלן נישט לאזן די באנדימן צעשמערן אונ-
דזער קבוצה!
— נישט לאזן! — האבן אונטערגעכאפט אלע קינדער מיט אן
אויסגעשריי.
— מיר וועלן קעמפן פאר אונדזער קליינעם הויף מיט אלע
אונדזערע כוחות!...
— אבער ווי אזוי קאנען מיר קעמפן? — האט אים איבערגע-
שלאגן זיין חבר — מיר האבן נישט מיט וואס! אונדזערע עלטערן
האבן כאטש אביסל געווער און מיר — וואס?...
— מיר האבן אן אנדער סארט געווער! — האט אים יהונתן
נישט געלאזט ריידן, — געדענקט איר, חברה, די מעשה מיט גדעו-
נען אין תנ"ך? געדענקט איר, ווי ער איז ארויס באקעמפן די
מידיאנער? וויפיל מענטשן האט ער געהאט מיט זיך? דער עיקר
איז אנשרעקן דעם שונא!
אלע קינדער זענען געווען איינשטימיק מיט יהונתן. זאלן די
עלטערן קעמפן מיט געווער. זיי, די קינדער, וועלן בלויז אנשרעקן
די באנדימן, אז זיי זאלן נישט וואגן אנצופאלן אויף זייער קבוצה.
די קינדער האבן שטילערהיים גענומען שלעפן פון זייערע וויי-
נונגען וואס ס'האט זיך נאר געלאזט: טעפ, גרויסע לעפל, גאפ-
לען, פיסלעך פון צעבראכענע בעטן, — אלץ, מיט וואס מען קאן
מאכן א טומל, א ליארעם, א געוואלד.
דאס גאנצע „געווער“ האט מען באהאלטן אין שטאל אונטער

דער אויפזיכט פון יהונתנען. און ער האט ארויסגעגעבן א בא-
פעל:

— ווי נאָר עס וועט קומען די צייט, זאלט איר אלע קוקן אויף
מיר, און וואָס איך וועל טון, זאלט איר אויך טון! פאַרגעסט נישט
איין זאך: דער ליאַרעם מוז זיין אזוי גרויס, אז די אַראַבער זאלן
מיינען, אז מיר האָבן ביי זיך אין הויף שים-געווער.

מיט גרויס אומרו האָבן די קינדער געוואַרט אויף יענער
נאַכט. אלע מאל אין דער נאַכט פון סדר פלעגן זיי טראַכטן וועגן
דעם אפיקומן, ווייל ווער עס פלעגט אים אַרויסגנבענען און אומ-
קערן צוריק, פלעגט נאָך יום-טוב גענומען ווערן אויף אַ גאַנצן
טאָג אין פעלד אַרײַן מיט די „גרויסע“, בשעת די איבעריקע קי-
דער האָבן געמוזט לערנען. יענע נאַכט פון סדר האָבן זיי אפילו
נישט געטראַכט וועגן די פיר קשיות. זיי זענען געווען פאַרנומען
מיט אַנדערע געדאַנקען.

און אַט איז צוגעפאַלן די נאַכט. חברים פון דער קבוצה האָבן
זיך אלע אויסגעזעצט אַרום מיט פראַווען דעם סדר.

די קינדער האָבן זיך געוונדערט, וואָס די עלטערן זיצן אזוי
רואיק ביים מיט. מען האָט אַנגעצונדן די ליכט ווי צו יעדן אַנדער
סדר, און מען גרייט זיך זאָגן די הגדה גלייך ווי גאַרנישט. אלע
זענען אַנגעטון אין יום-טובדיקע קליידער, און נאָר פון צייט צו
צייט הערט מען זיך צו צום הויף ווי עס זענען געכליבן צוויי חברים
אויף דער וואַך.

און... פלוצלינג האָט זיך אין גרויסן עסצימער דערהערט אַ
מאָדנער קלונג... דאַס איז געווען אַן אַפגעמאַכטער צייכן...

אלע זענען אויפגעשפרונגען פון די ערטער און געכאַפט זיך
צום „געווער“, וואָס איז געווען אַנגעגרייט אונטער די בעטן און אין
אלע ווינקעלעך.

אין גרויסן אַרומגעצוימטן הויף איז שוין אַ ליאַרעם און אַ
געפילדער פֿון די אַראַבער וואָס זענען אַנגעלאָפן און פון די בהמות,

פון די עופות און פון די פערד, וואָס האָבן געמופעט מיט די פיס, געהירוזשעט. די קינדער זענען אין דער בהלה שנעל אַריין אין שטאַל, זיך אַ כאַפּ געטון צו זייער „געווער“ און גענומען אַרבעטן אויף אַלע כלים. דער ליאַרעם איז געוואָרן צען מאַל גרעסער ווי פריער. שמעקנס האָבן געקלאַפּט אין מעפּ, אייזערנע פּיסלעך פון בעטן האָבן געשלאָגן די ווענט פון שטאַל, געריסן די מויערן, און אויב דאָס איז געווען נישט גענוג, האָבן זיך געעפּנט אַלע קינדער-שע מיילער, צונגען האָבן געקלאַפּט אין גומענס: טראַ-טאַ-טאַ, טראַ-טאַ-טאַ, פּונקט ווי שים-געווער...

די עלטערן האָבן געמיינט, אַז מען שיסט פון דרויסן, האָבן זיי זיך אַ לאַז געטון אין קאַמף אַריין מיט מער אימפעט...

די ווילדע אַראַבער האָבן זיך נישט געריכט אויף אַזאַ העל-דישן ווידערשטאַנד פון דער קליינער קבוצה. זיי זענען געווען זי-כער, אַז די אַרבעטער האָבן מיט זיך זייערע חברים פון אַנדערע ערטער, וועלכע זענען געקומען זיי העלפן מיט שים-געווער. די אַראַבישע אַנפאַלער האָבן זיך אויף מוים דערשראַקן — און גענו-מען לויפן.

אין אַ וויילע אַרום האָבן זיך אַלע אומגעקערט צוריק אין עס-צימער אַריין. מען איז ווידער געזעסן אַרום פּיש און געפּראַוועט דעם סדר... גליקלעכע האָבן זיי אַנגעגאַסן דעם פּערטן כּוּם. גליק-לעכער פון אַלע זענען געווען די קינדער.

וואס דער לערער האט מיר דערציילט

וועגן ל"ג בעומר

איך בעט אייך זייער, חברה, לאכט נישט פון מיר! ... איך מוז איין מאל פאר אלע מאל אראפוארפן דעם שטיין פון הארצן און דערציילן אייך דעם אמת... איך האב אפאל געמיינט, אז ל"ג בעומר האט צו טון מיטן ווארט „בויער". איך בין געווען זיכער, אז ל"ג בעומר איז דער יום-טוב פון די בויער. גייען דען נישט הדר-וינגלעך ל"ג בעומר אין פעלד אדער אין וואלד אריין? איי-וואס, זיי טראגן ביקסלעך — און וואס האבן די ביקסלעך צו טון מיט דעם יום-טוב פון די בויער? איז טאקע א קשיה, און קיין ענטפער אויף איר האב איך אין מיין קליינעם קעפל נישט געקאנט געפינען. און פרגען — איז נישט געווען ביי וועמען. האב איך א לאנגע צייט גע-טראכט, אז ל"ג בעומר איז דער יום-טוב פון די בויער, ביז עס איז צו אונדז אין שטאט אריינגעקומען א נייער לערער: האב איך זיך פון אים דערוואסט, אז עומר איז אויף העברעיש גאר א מאס פון תבואה. אזא מאס פלעגט אונדזער פאלק אמאל, ווען עס איז געזעסן אויף זיין אייגענעם לאנד, אראפנעמען מעגלעך פון דעם שניט, אנגעהויבן פון צווייטן טאג פסח. יעדער איינער פלעגט אפטיילן פון זיין שניט אן „עומר", ווי א דאנק דער נאטור פאר איר שפע. נאך ניין און פערציק טעג פון שניט פלעגן ניין-און-פערציק עומרים געבראכט ווערן קיין ירושלים אין בית המקדש.

אמ-אזוי האב איך זיך דערוואסט, וואס עומר מיינט. און וואס איז ל"ג? ל"ג, — האט מיר דער לערער געגעבן צו פארשטיין, — מיינט 33 (ל — איז דרייסיק און ג' איז דריי). ל"ג בעומר איז דריי-און-דרייסיק טעג אין ספירה, דאס הייסט אין ציילן דעם עומר. גע-ציילט האט מען, ווייל עס איז נישט געווען קיין לוח.

די טעג פון ספירה, פון ציילן דעם עומר, זענען נישט קיין

פריילעכע מעג ביי רעליגיעזע יידן: מען מאכט נישט קיין חתונות אין די מעג און עם זענען פאראן אזעלכע, וואס זאגן זיך אפ פון קלענערע שמחות אויך. פארוואס? ווייל די מעג פון ספירה זענען פארבונדן מיט זייער אומעטיקע געשעענישן אין אונדזער געשיכטע.

איך קאן אייך, קינדער, נישט דערציילן מער, ווי מען האט מיר אליין דערציילט, ווען איך בין געווען אין אייערע יארן. מיר האט מען דערציילט צוויי לעגענדעס וועגן ל"ג בעומר. די ערשטע לעגענדע איז אזא:

אין דער צייט, ווען די רוימער האבן באלאגערט ירושלים און געוואלט אויסמאטערן אירע איינוווינער מיט הונגער, איז אויסגעבראכן אן עפידעמיע אין גאנץ ארץ-ישראל. מענטשן זענען געפאלן ווי פליגן, און צוליב דעם הונגער איז יעדער גרייס געווען אפ-צוגעבן אלץ, וואס ער האט געהאט, פאר א ברעקל ברויט. מען האט עם אבער נישט געקאנט באקומען. מענטשן האבן גענישט מערס אין די מיסטן צו געפינען עפעס צום עסן, און דערפון איז מען נאך מער קראנק געווארן. צווישן די תלמידים פון רבי עקיבא (מען דערציילט, אז ער האט געהאט פיר-און-צוואנציק טויזנט תלמידים) זענען אויך זייער א סך אומגעקומען פון קראנקהייטן און הונגער. זייער טויט איז געווען נאך א גרעסערער אומגליק פארן פאלק, ווי דער טויט פון אנדערע, ווייל ווער וועט לערנען דאס פאלק, אויב אלע גרויסע לייט וועלן, הלילה, אויסשטארבן?

איז געשען א נס, און דעם 33-טן טאג אין עומר איז קיין איינציקער פון ר' עקיבאס גרויסע תלמידים נישט אומגעקומען אין דער עפידעמיע... איז דער טאג געווארן א יום-טוב.

די צווייטע מעשה — און זי האט זיך מיר איינגעשניטן אין זכרון מער ווי די ערשטע, — איז פארבונדן אויך מיט דער צייט, ווען די רוימער האבן געהערשט אין ארץ-ישראל.

רבי שמעון, אדער ווי מען רופט אים אנדערש, דער זון-פון-יוחאי, האט בשום אופן נישט געוואלט זיך אונטערגעבן דער רוי-מישער מאכט און נישט אויפהערן פארשפרייטן די תורה צווישן

יידן. איינמאל איז ער געזעסן מיט נאך צוויי רביים, און יענע האבן געלויבט רוים און אירע גרויסע אויפטוען (די רוימער זענען געווען בריהם אויף בויען וועגן, בריקן אד"גל).

רופט זיך אן רבי שמעון: אלץ וואס די רוימער טוען, טוען זיי פאר זייער אייגענעם פארגעניגן וועגן. זיי זארגן זיך נאר פארן קערפער, נישט פאר דער נשמה... האט דאס דערגרייכט צו דער רוימישער מאכט, — און רבי שמעון מיט זיין זון אליעזר האבן פארשטאנען, אז די בעסטע זאך פאר זיי איז צו באהאלטן זיך. זע-נען זיי אנטלאפן אין די בערג און זיך פארבארגן אין א הייל. זיי האבן אין דער הייל אפגעלעבט צוועלף יאר... זייערע קליידער האבן זיי נישט געטראגן אין מיטן וואך, כדי זיי זאלן נישט אפגע-נוצט ווערן און זיי זאלן האבן וואס אנצוטון אויף שבת; אין מיטן וואך זענען זיי געזעסן איינגעגראבענע אין זאמד ביזן האלדז און געלערנט.

נאך די צוועלף יאר (אזוי דערציילט די לעגענדע) האט זיך אויף דער שוועל פון דער הייל באוויזן אליהו הנביא און אויסגע-רופן: „דער קייסער איז געשטארבן!“ רבי שמעון איז ארויס פון זיין באהעלטעניש. זיין קערפער איז געווען אזוי דאר און אויסגעמא-גערט, אז ער האט זיך קוים געהאלטן אויף די פיס, אבער א מאדנע פייער האט געברענט אין זיינע אויגן. ווו נאר ער פלעגט א ווארף טון זיין פייערדיקן קוק, פלעגט אלץ פארברענט ווערן. האט זיך דערהערט א שמים, וואס האט געזאגט: „איך בוי די וועלט און דו, שמעון, מיט דיין זון אליעזר ווילסט זי חרוב מאכן? גייט צוריק פון וואנען איר זענט געקומען!“

איז שמעון, דער זון פון יוחאי, אוועק אין הייל אריין מיט זיין זון און אפגעזעסן דארט צוועלף מאנאטן. ווען ער איז ווידער ארויס, איז ער געווען מילדער ווי פריער. עס פלעגט אים נאך אלץ פארדריסן וואס יידן פארלאזן זייער תורה, ער האט שוין אבער מער נישט געברענט זיי מיט זיין קוק...
ער האט, אגב, געוויסט, אז א סך יידן זענען געבליבן געטריי

דער תורה. ווען ער איז געווען באהאלטן אין דער הייל, פלעגן זיי זיך אנטון ווי די יעגער, נעמען ביקסן אין די הענט און זעק מיט שפיין אויף די פלייצעס, ווי דער שטייגער איז פון יעגער, און זיך לאזן איבער די בערג פון גליל, כלומרשט יאגן זיך נאך חיות... די רוימער, וועלכע האבן געוואלט אז די יידן זאלן אויפהערן זיין גאטס פאלק און ווערן א פאלק גלייך מיט אלע פעלקער, האבן זיי דאס גערן דערלויבט. זענען מחנות תלמידים פון רבי שמעון בן יוחאי געווארן יעגער מיט ביקסן. און ווען רבי שמעון פלעגט דערהערן זייער שיסעריי, פלעגט ער צו זיי ארויסקומען פון זיין הייל און איבערגעבן זיי די נייע אידייען צו וועלכע ער האט זיך דערטרעכט, זיצנדיק און לערנענדיק אין זיין הייל.

נאך א טאג „יעגעריי“ אין די בערג (און דער טאג איז געווען א באשטימטער — ס'איז געווען ל"ג בעומר) פלעגן די יונגע „יעגער“ זיך אומקערן אין שמאט צריין גליקלעכע וואס זיי זענען בארייכערט געווארן מיט נייע געדאנקען, מיט נייעס וויסן, און זיי פלעגן עס פארשפרייטן צווישן פאלק.

אמ-אזוי איז ל"ג בעומר געווארן א יום-טוב ביי יידן.

אין ארץ-ישראל פארן יידן ל"ג בעומר קיין צפת, ווו אין א דערבייאיקן בארג געפינט זיך דער קבר פון דעם גרויסן רבי שמעון. די ירושלימער יידן גייען צו דער הייל, ווו ער האט זיך אויס-באהאלטן דרייצן יאר און פון וואנען ער האט פארשפרייט זיין תורה צווישן פאלק, דאס איז א טיפע, פינצטערע און זייער לאנגע הייל. דארט זענען באערדיקט געווארן פיל מענטשן און אויך פיל פון רבי שמעון'ס תלמידים.

איך בין געווען דארט אין א ל"ג בעומר, ווען עס קומען זיך צונויף מויוזנטער יידן. זיי מאנצן א גאנצן טאג און א גאנצע נאכט און זיי זינגען פריידיקע לויב-געזאנגען צו שמעון, דעם זון פון יוחאי.

אויב עס וועט זיך אייך אמאל מאכן צו זיין אין ארץ-ישראל, פארגעסט נישט אנצוקוקן אמ-די לעגענדארישע הייל.

לשנה טובה

בערל און שמערל זענען געווען ברוגז. צעקריגט אויף אייביק!
עס האט זיך געדוכט, אז זיי וועלן זיך שוין קיינמאל, קיינמאל
נישט איבערבועטן.

און געדוכט האט זיך דאס אזוי, ווייל סיי בערל, סיי שמערל
האבן געשווירן, אז זיי וועלן זיך קיינמאל נישט איבערבועטן. סיידין
דער צווייטער, ס'הייסט דער אנדערער, וועט בעטן מחילה, און
משולדיקונג. פארוואס זיי זענען ברוגז, האבן זיי שוין ביידע פאר-
געסן.

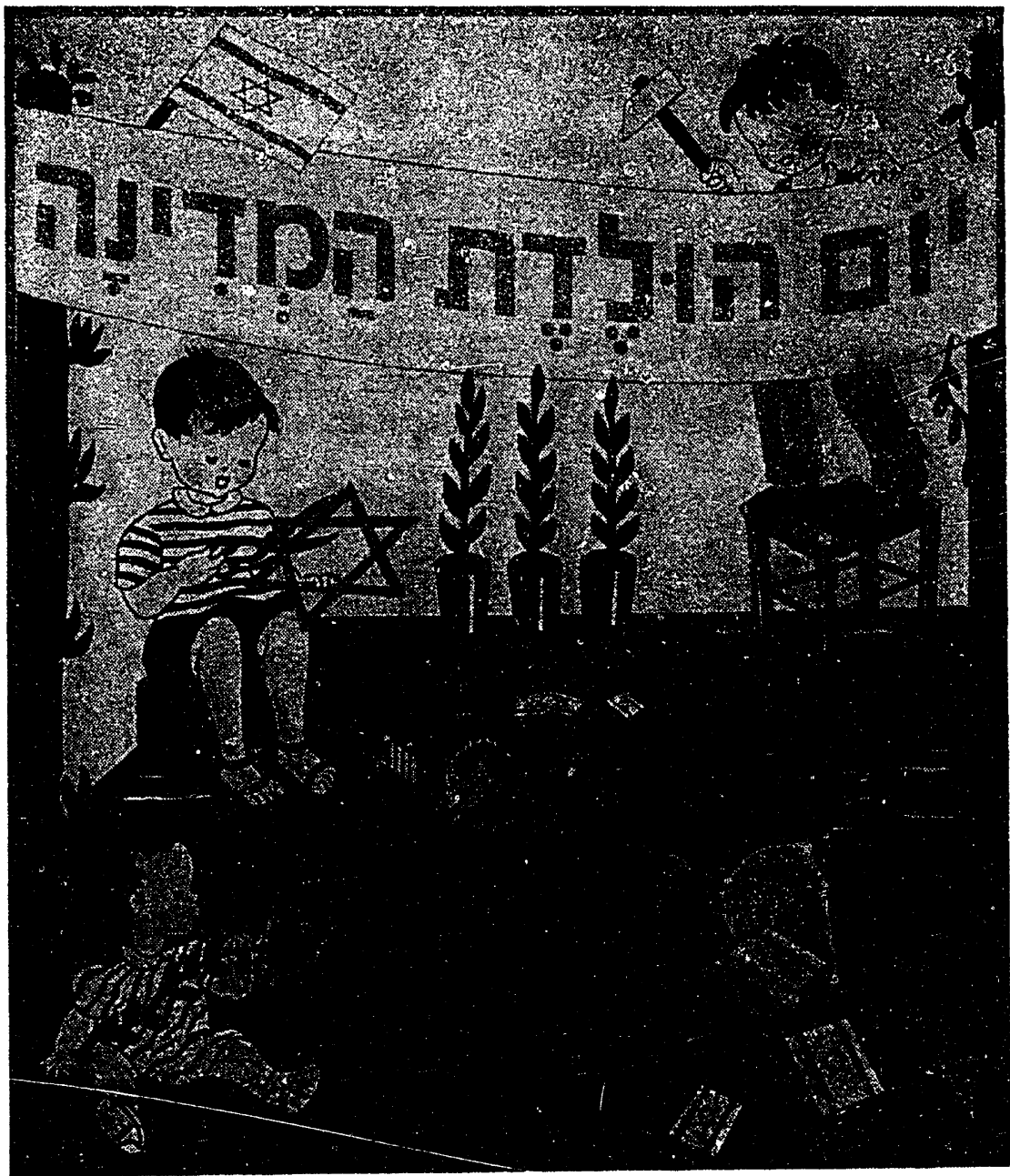
די זאך, צוליב וועלכער זיי האבן זיך צעקריגט, און וואס איי-
נער האט געטון דעם צווייטן, און ווי אזוי ער האט אים באליידיקט
— איז שוין נישט געווען וויכטיק פאר ביידן, וויכטיק איז געווען
דאס, וואס יעדער איינער פון זיי האט זיך געשפילט מיט אנדערע
חברים. און כאטש ס'האט אויסגעזען, אז ביידע האבן גאנץ גוט
הנאה געהאט, איז (צווישן אונדז זאל עס בלייבן) ביידן אויסגע-
גאנגען דאס חיות זיך איבערצובועטן, זיך נאכאמאל שפילן צוזא-
מען, ווי פארן ברוגז. ווייל אמת גערעדט, ווער האט נאך געקאנט
אזוי שפילן אין באהעלטעניש, ווי שמערל? אט באהאלט ער זיך,
דוכט זיך, פונקט אזוי ווי אלע אנדערע קינדער, און ווען עס קומט
צום געפינען, זוכט אים די גאנצע גאס קינדער און מע קען אים
נישט געפינען. אנטרונען! אבער מיטאמאל שפרינגט ער ארויס,
גלייך ווי פון דער ערד, און עס הילכט איבער דער גאנצער גאס
זיין שמים: „דער ערשמער!“ און אלע געפונענע - געפאנגענע ווערן
באפרייט! און בערלס הארץ ווערט איבערגעפולט מיט פרייד,
קוקנדיק אויף זיין חבר שמערל.

אבער (צווישן אונדז זאל דאס בלייבן) מיינט נישט, אז נאך
בערלען גייט אויס די נשמה זיך צו שפילן מיט זיין באהעלטעניש-

העלד, שמערלען... דער אמת איז, אז אויך שמערלען גייט אויס די נשמה זיך צו שפילן מיט בערלען, ווייל ווער נאך קאן אויפשטעלן אזא „טוטו-באן“, ווי בערל? א לעבעדיקע באן, א קייט פון קעפ און רוקנס, עם באוועגן זיך א צוויי צענדליק פיסלעך, עם שיפען א צענדליק מיילער און עם פארט א „טוטו-באן“! עם שלענגלט זיך די „באן“ פון איין הויף אין צווייטן. און מיטאמאל — אן אומגליק! עם קראכט די באן, און אלע רוקנדלעך און קעפלעך פאלן צו דער ערד. אבער נישט בערלס! און שמערלס הארץ ווערט איבערגע-פולט מיט גליק און שמאלץ פאר זיין חבר — דעם מויק בערל, וועל-כער קערט אלעמען איבער און ער אליין בלייבט שטיין מיט אזא אומשולדיק פנימל, גלייך ווי ער ווייסט פון גארנישט.

אך! ווי עם גייט שמערלען אויס דאס הארץ נאך דער דאזיקער „טוטו-באן!“ נאך בערלען! אבער קיינער טאר דאס נישט וויסן, ווייל ער איז דאך ברוגז מיט אים! זיי זענען ברוגז אויף אייביק! אייביק! און כאטש יעדער איינער פון זיי כאפט א קוק בגנבה אין צווייטנס הויף און אין צווייטנס זייט, ווען עם מאכט זיך נאר, הייסט עם אבער פאר דער וועלט, פאר די חברים, אז זיי טראכטן גארנישט וועגן איבערבעטן זיך. און נישט נאר די חברים, נאר אפילו די עלטערן, וועלכע זענען צווישן זיך גוטע פריינד, קאנען ביי די יינגלעך נישט פועלן, אז זיי זאלן זיך איבערבעטן. — זאל ער מיך איבערבעטן! — טענהט שמערל, — ער האט מיך באליידיקט!

— איך האב אים גארנישט געטון! פארוואס זאל איך אים אי-בערבעטן? — טענהט בערל. און ביידע לאזן נישט זייערע טאטעס צוגיין איינער צום צווייטן בשעת זיי גייען ארויס אויף דער גאס נאך וועטשערע כאפן אביסל לופט מיט זייערע יינגעלעך. די טאטעס שמייכלען פון ווייטנס און די קינדער שלעפן זיי ביי די הענט, דער קיין צפון און דער קיין דרום! אן אומגליק! אז ס'איז אונטערגעקומען ערב ראש-השנה, איז שמערל מיט-געגאנגען מיט זיין טאטן אויף דער גאס, העלפן זיין טאטען אהיימ-מען אהיימברענגען פיש, פלייש און פרוכט אויף יום-טוב.

שול - ביבליאָסעק

ביידע מאַמעס שמופן זיך דורך דורך דעם גרויסן עולם איינ-
קויפער, און ביידע יינגלעך כאַפן בגנבה אַ קוק איינער אויפן
צווייטן. אַבער די מאַמעס רייסן זיי אַוועק, דעם אַהין און דעם
אַהער.

— גענוג שוין זיין ברוגז! ביז וואָנען איז דער שיעור ברוגז?
— ביזערט זיך בערלס מאַמע.

— עס איז דאָך אַ מצווה ערב ראש-השנה זיך איבערצובעמן,
— טענהט שמערלס מאַמע, — גיי זאָג אים: „לאַמיר זיך איבער-
בעמן צום נייעם יאָר“.

אַבער דאָס קול פון אַן אַלמן ייד רייסט זיך אַריין מיט אַ גע-
זאַנג: „יאַרמולקעס, טליתים, לשנה טובהס!“...
שמערלס מאַמע שמופּט זיך באַלד דורך דורך דעם עולם צום
יידן:

— גיט מיר לשנה טובהס. וויפּל? לאַמיר נאָר אויסרעכענען...
צען!

אַבער דאָ גיט שמערל אַ שלעפּ דעם מאַמן ביים אַרבּל:

— ס'איז מאַקע אַ גרויסע מצווה זיך איבערצובעמן ערב ראש-
השנה? — און ער כאַפּט איין קוק אויף זיין מאַמן און איינעם אויף
בערלס מאַמן, וועלכער איז אויך צוגעקומען קויפן לשנה טובהס
אויף ראש-השנה.

— ס'איז די גרעסטע זינד צו בלייבן צעקריגט מיט אַ חבר
צום נייעם יאָר! — רופּט אויס אויף אַ קול שמערלס פאַטער, —
נישט אַזוי? — שמייכלט ער צו בערלס מאַמן.

— טאָ קויף עלף „שנה טובהס“, איינע פאַר מיינעשוועגן! —
זאָגט שמערל און כאַפּט אַ שמייכל צו בערלען.

אויך בערל איז מיטגעגאַנגען מיט זיין מאַמן, העלפן זיין מאַ-
מאָנן די פּעק פון מאַרק.

— קויף אויך איינע פאַר מיינעשוועגן, מאַמע! — רופּט אויס
בערל.

און די צוויי חברים, בערל און שמערל, האַבן זיך איבערגע-
בעמן.

די סוכה, די סוכה ...

סעדיהן איז געגאנגען זייער שלעכט אין דעם אראכישן שמעמל. אין תימן. אמת, ער איז נישט געווען דער איינציקער וועמען ס'איז געגאנגען שלעכט אין דעם שמעמל, עס האבן געוויינט דארט א סך יידן, אלע זענען זיי געווען גוטע מייסטערס אין מאכן פון גאלד און זילבער אויערינגען, נאזרינגען און ממבעות, וואס די אראבע-רינס טראגן אנגעצויגן אויף דיקע פעדעס, ווי קרעלן אויף דעם האלדז. מייסטערס אויף זילבער און גאלד זענען געווען מער ווי קור-גים. איז נישט קיין ווונדער, וואס יעדער איינער פון די תימנער יידן פלעגט זיך קלאגן אין אונט צו מעריב, אדער שבת נאך הבדלה, אויף זיין ביטערן גורל. טרויעריק זענען געווען די לעצטע שבת-לידער זייערע. די וואכעדיקייט פלעגט זיך אנרוקן אויף זיי ווי א שווערער וואלקן פון זארג.

איי, ווען ס'איז שמענדיק שבת אויף דער וועלט! יידן וואלמן זיך געקאנט ליב-האבן און נישט אויסכאפן איינער ביים צווייטן דעם קונה און אזוי שניידן די פרייזן, אז ס'זאל גארנישט בלייבן קיין פארדינסט נאך דער שווערער וואך ארבעט!

אזוי האבן געטראכט די יידן פון דעם אראכישן שמעמל אין תימן. זיי איז אלעמען געגאנגען שלעכט, נאר סעדיהן האט זיך אויסגעדוכט, אז אים איז ערגער פון אלעמען און דעריבער האט סעדיה באשלאסן איבערצוקלייבן זיך אין א וויימן אראכישן דארף ווו ס'זענען דא ווייניק יידן, ווייניק גאלד און זילבער-מייסטער, אזוי אז ס'זאל קאנען פארדינען צום לעבן. גראד האט סעדיה זייער גוט אנגעטראפן מיט זיין איבערציען זיך אין דעם נייעם פלאץ, נאר איין גרויסן חסרון האט דאס דארף געהאט. די עמלעכע יידן וואס האבן דארט געוויינט האבן מורא געהאט פאר די אראבער. האבן

זיי גערעטן סעדיהן נישט „אויפרייסן די אויגן“ פון די ארעבישע שכנים, דאס הייסט אלץ טון אין באהעלטעניש ווי זיי, וועלכע האבן זייער מנין אין א קעלער, זיין נישט זינגען צו הויך קיין זמירות און מלווה מלכה-לידער ווי ער איז געוויינט צו טון... האט סעדיה גע-פאלגט די נייע יידישע שכנים זיינע, געצוימט די שטים זיינע ביי קבלת שבת, שבת צו-נאכט, און ביים דאוונען אין דער קעלער-שיל האט זיך אים נישט איינמאל אויסגעדוכט, אז זיין שטים ווערט דערשטיקט און ווען מ'לאזט אים וועלט ער זיך צעזונגען אויף א קול און געלויבט דעם אויבערשטן פאר דער גוטער פרנסה און דעם נייעם פלאץ. ער איז גענוג שולדיק גאט, און ווען מ'לאזט אים נאר!... אבער וואס זאל ער טון? גאט וועט מוזן דערפילן אין זיין שטילער תפילה אין קעלער זיין הארץ, וואס איז פול מיט דאנק. און סעדיה האט געפראוועט ראשה-שנה און יום-כיפור אויפן שטילסטן אופן, אבער נאך יום-כיפור האט ער באשלאסן, אז א סוכה מוז ער אויפשטעלן, צי זיינע יידישע שכנים ווילן צי נישט! אן א סוכה? איז דען געהערט געווארן אזא זאך, — א ייד אן א סוכה? א סוכה ווארפט זיך אין די אויגן? ווער מ'וויל נישט, וועט נישט קוקן אויף איר און וועט נישט אריינקומען זיצן אין סוכה! אבער איין סוכה כאטש מוז דאס שמעטל האבן! האט סעדיה באשלאסן אויפצו-שמעלן א סוכה איינער אליין, אויב אנדערע האבן מורא. ער וועט קריגן סך פאר דער סוכה און וועט זי באפוצן און זי וועט שטיין לעבן זיין דירה אזוי, אז אויב מ'וועט עפעס פאסירן, וועט פאסירן מיט אים אליין און קיין אנדערע יידן וועט עס נישט שאטן.

סעדיה האט זיך גענומען צו דער סוכה גלייך אויף מארגן נאך יום-כיפור. שווער האט ער געארבעט, אבער אויפגעשמעלט האט ער א סוכה א צאצקע, באהאנגען זי מיט טעפיכער און מיט פרוכט פון תימן און ארץ ישראל פון אלערליי קאלירן און מ'האט זיך גע-דוכט סעדיהן, אז די קאלירן באצויבערן אפילו די זון וואס כאפט א קוק דורך דעם סך פון דאך און גיט א שמייכל, אזוי ווי זי זאל זאגן: „נישט שלעכט, סעדיה! גארנישט שלעכט!“ סעדיהס הארץ

איז געווען איבערגעפילט מיט פרייד! ווען מ'לאזט אים, וואלט ער זיך צעזינגען אזוי, אז אפילו די אראבישע שכנים וואלטן געמוזט מיט אים מיטזינגען! אבער גיי זינג, אז זיי זאגן „לא“ — מען פאר נישט!

סעדיה האט שמילערהייט געווארט אויפן יום-טוב ווען ער זעט נישט נאר זיצן אין סוכה, נאר אפילו בלייבן אין איר שלאפן...

אבער ווען אלץ איז שוין געווען פארטיק פאר דעם טייערן יום-טוב, האט אויסגעבראכן א מדבר-שמורעם — כאמסין. וואלקנס זאמד פון אויבן, כוואליעס זאמד פון אונטן. מ'טויל און די נאזלעכער פול מיט זאמד, די אויגן ווערן פארשאטן, און ס'דוכט זיך, אז זאמד-טילן דרייען זיך איבערן דערפל און ווילן פארדרייען און פארשלעפן יעדן וועלכער וואנט ארויסצוגיין פון הויז... צווייגעלעך ברעכן זיך ווי שמרוי, גראזן ווערן אפגעווישט, ביימער קרעכצן און בוקן זיך צו דער ערד גלייך ווי בעמנדיק, די ערד זאל זיי באשיצן פון דעם מדבר וועלכער האט זיך פארמאסמן אויף אלץ, וואס מענטש האט אויפגעשמעלט און אויסגעכויט...

„ די סוכה, די סוכה...“ קרעכצט סעדיה און מוילעט זיך צום בעט.

א שרעקלעכע נאכט, א לאנגע נאכט, די לענגסטע וואס סעדיה האט ווען דורכגעלעבט... נאר פארמאג, גאכדעם ווי ער האט איר בערגעחזרט אלע קאפיטלעך תהילים, וואס ער האט געוואסן פון אויסנווייניק נאכאמאל און נאכאמאל, האט ער איינגעדרימלט. אויפגעכאפט זיך, האט שוין די זון אריינגעקוקט אין זיין ווייטנג. די סוכה — איז געווען זיין ערשמער געדאנק, און ער איז ארויס-געלאפן מיט שרעק אין הארצן זען דעם חורבן וואס דער כאמסין האט אנגעמאכט. „אפשר זענען טאקע די יידן געווען גערעכט, ווען זיי האבן געמענהט אז מ'דארף נישט קיין סוכה? נישט אויפרייסן די אויגן פון די שכנים!“

מראכטנדיק אזוי, איז מעדיה ארום פון הויז. צו זיין באוונג-
דערונג האט ער דערזען א סך מענפשאן שמייען ארום זיין סוכה און
אינעווייניק, יידן און ארעכער... האט עפעס געמראפן? ווי אין א
חלום זעט מעדיה אז די סוכה שטייט אויסגעפוצט, ווי פאר דעם
כאמסין. אלץ ווי געווען, גלייך ווי גארנישט, גלייך ווי דער כאמסין
האט נישט אויסגעריסן אלע ביימלעך און צווייגלעך פון דארף.
מעדיה שטייט און באוונדערט די סוכה, די ארומיקע מענפשאן...

„מין אללא! מין אללא!“ — זאגן די ארעכער צו אים און ווייזן
אן אויף דעם סך, וועלכער ליגט אזוי שיינ און רואיק אויפן דאך
פון דער סוכה און דורך וועלכן ס'זיפן זיך דורך די שמראלן פון דער
זון. „מין אללא!“ (פון גאט) חזרן איבער אלע און קוקן אויף מעדיהן
מיט כבוד און ליבע...

און ער שטייט און קוקט אויף זיין סוכה, וועלכע האט איבער-
געלעכט דעם שרעקלעכן כאמסין און זיין הארץ ווערט פול מיט
לויב און געזאנג צו גאט...

— וואס שווייגסטו, מעדיה? שרייען צו אים זיינע שכנים —
גאט האט דיך אזוי ליב און דו שווייגסט?

אבער מעדיה קוקט זיך ארום אין טיפער באוונדערונג און
שווייגט, ווייל ער איז פון שמענדיק א שווייגער. ריידן האט ער
קיינמאל נישט געקאנט און קאז אויך היינט נישט. וואס ער קאז
— איז זינגען. איז ווען מע לאזט אים, וואלט ער זיך צעזונגען אזוי,
אז דאס גאנצע דארף וואלט געהילכט מיט זיין לויב צו גאט...

די מנורה מיט זיבן ליכטלעך

— א. —

דאס איז נישט קיין אויסגעמראכטע מעשה, נאר א מעשה שהיה. און פאסירט האט זי, די געשיכטע ערשט נישט לאנג, מאַקע פארציאָרן הנוכה און מאַקע אין ארץ-ישראל, און מאַקע אויף אַ נייער „נקודה“, דאָס הייסט אַ נייעם פונקט...

דער נייער פונקט הייסט מענארט און באזעצט האבן זיך אויף אים אַ גרופע יונגע יינגלעך און מיידלעך וועלכע האבן אַקערשט געענדיקט די גימנאזיע. איז אַנשמאַט צו גיין אין שול, אַדער אין אַוניווערסיטעט זענען זיי אַוועק בויען אַ נייע „נקודה“, אין ווהיין, מיינט איר? אויף דער גרענעץ פון גליל העליון, אין די בערג פון לבנון.

האַבן די „משוגענע“ יינגלעך און מיידלעך אויסגעקליבן דעם פונקט דוקא ווייל ער איז אַזוי ווייט, אויף דער גרענעץ פון לבנון, כדי צו באַווייזן דער וועלט, אַז יידישע ישובים, פאַרקריכן אַזוי ווייט אין די בערג און שרעקן זיך נישט אַפּ פאַר קיינעם און פון קיין זאַך. און זאַכן זענען געווען גאַנץ גענוג, וועלכע זאַלן שרעקן די חברה, ווייל מענארט איז געווען בלויז איין שטיינערנער באַרג, וועלכן מ'האַט באַדאַרפט צעהאַקן מיט דינאַמיט אַדער גאַר מיט די הענט און האַמערס. קיין וואַסער, קיין בוים, און קיין האַפּענונג איז דערווייל נישט געווען צו גראַבן אין שטיינערנעם באַרג און זוכן אַין זיין פאַרהאַרמטעוועטן בויד וואַסער; וואַסער צום טרינקען, וואַסער צום באַוואַסערן פלאַנצן, וואַסער מחיה צו זיין די נשמה.

אַבער דאָס האַט נישט אַפּגעשראַקן די „משוגענע“ חלוצים. נישטאָ קיין וואַסער? וועט מען ברענגען וואַסער מיט אַ וואַסער-

מאנק פון אונטן, דאס הייסט, א צוויי שעה פארן מיטן „מענדער“.* דער וועג, וועלכן די „חברה“ האט אויסגעקלאפט אין די בערג פארן „מענדער“, איז געווען בארג ארויף און עס האט געדויערט צופוס כמעט די זעלבע צייט פון לעצטן אונטערשטן פונקט (כפר גלעדי) זוי מיט דעם „מענדער“!

אבער דאס אלץ זענען געווען „קלייניקייטן“ פאר די חלוצים. דאס וויכטיקסטע פאר זיי איז געווען, וואס זיי, די גראדואירטע פון גימנאזיע, די היגע געבוירענע, האבן געהאט דאס גליק און דעם זכות צו זיין די „ערשטע“ צו באזעצן א נקודה אויף דער ווייטער גרענעץ, ביים לבנון! איז וועמען ארט דאס וואס מען באדארף לאנג גע שעהן אויסווארצלען שטיינער? און וואס מאכט דאס אויס, אז מען קאן זיך אפבאדן בלויז איינמאל א וואך, ערב שבת, ווייל דאס וואסער וואס מ'ברענגט מיט דעם „מענדער“ און אויף וועלכן צוויי מענטשן פון זייער גרופע דארפן פארלירן כמעט א גאנצן טאג צייט, איז אזוי שווער! דער עיקר איז — וואס זיי האבן זוכה געווען צו זיין די ערשטע... אט דאס, אין די ווילדע בערג!

האבן די גרויע בערג אויסגעזען גארנישט אזוי שלעכט ביי די יונגע חלוצים אין די אויגן, ווייל זיי זענען געווען זייער זיכער, אז אינגיכן וועט זיי געלונגען צו פארפלאנצן עפעס, און אריינגעברענגען א גרינעם קאליר אין דעם גרוי-גרויען בילד. זיי זענען געווען פריילעך און האבן געזונגען ביי דער ארבעט, און עס האט זיי נישט געארט די קעלט אין די נעכט. און די נעכט זענען געווען זייער קאלטע, ווייל זיי זענען ארויף אויף דעם נייעם פונקט א פאר וואכן פאר חנוכה, און אפילו זומער זענען די נעכט זייער קילע אין מענארט. היינט שמעלט זיך פאר, חברה, אז מ'דארף שטיין אויף דער וואך אין קאלטע רעגן-נעכט און אפהיטן א נייעם פונקט? נישט גרינג איז דאס, די נאכט איז אזוי לאנג, און די גאנצע וועלט וואלט מען אוועקגעגעבן פאר איין שעה שלאף אין א ווארעם בעט. אבער, זארגט זיך נישט! מ'פארלאזט נישט די וואך, ווייל א נייער

(* סענדער — א קליינער לאסט-אויסאָ פאר היימישן געברויד.

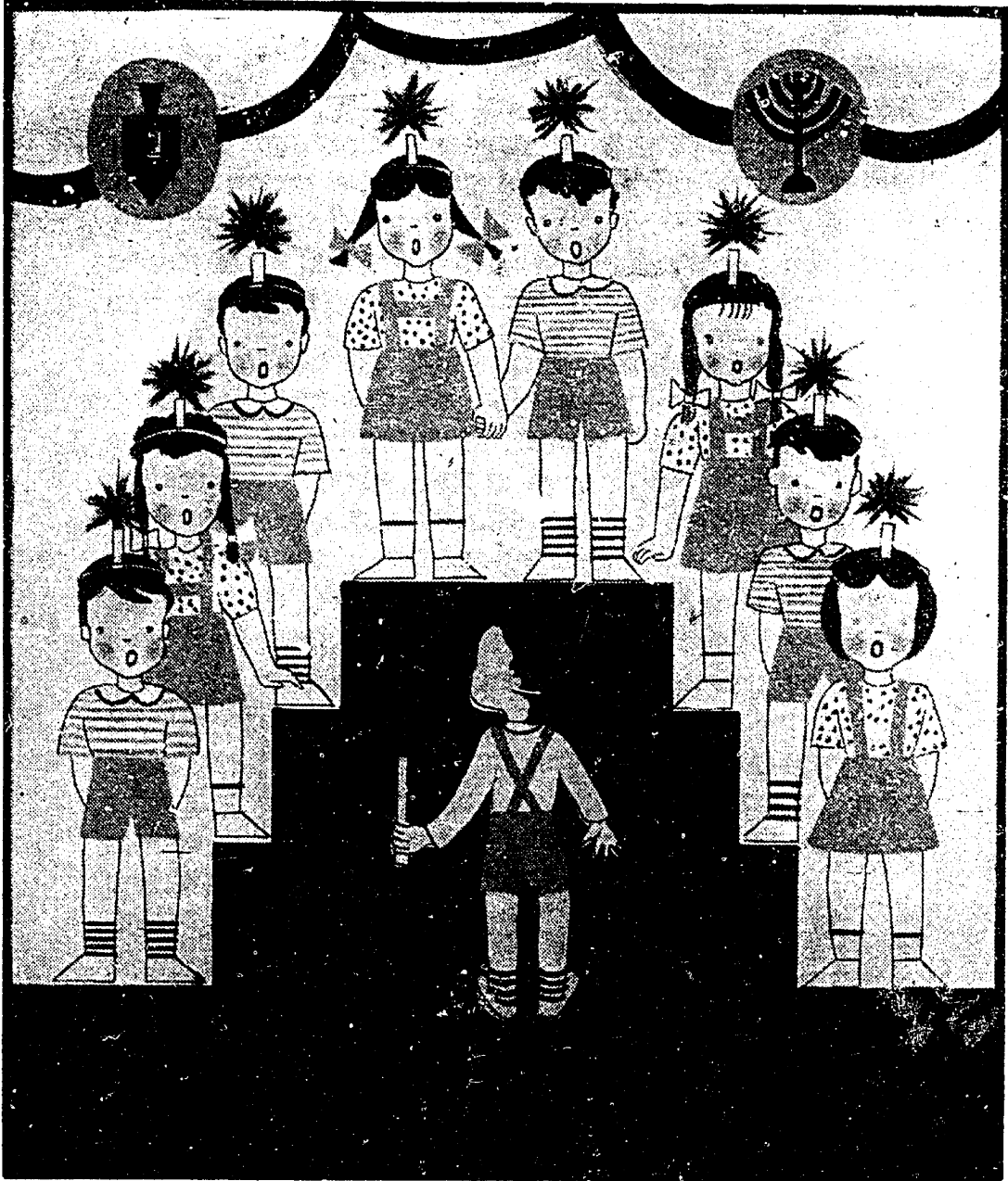
פונקט איז א „פונקט“ אפילו ווען מ'האט דארט נישט וואס צו
הימן אהויז בערג און שטיינער.

— ב. —

איז אין איינער פון אזעלכע נעכט זיך מיישב דער „דיזל-
מאטאר“ און ווערט קאליע. אט דער מאטאר, וועלכן מ'האט
קוים מיט צרות און גרויס מי ארויפגעשלעפט אויף דעם בארג, און
וועלכער איז ווי א מאטע און מאמע פאר די חלוצים ווייל ער גיט
עלעקטרישע ליכט, און די מעגלעכקייט צו קאמוניקירן דורך בא-
שטימטע סימנים מיט די „נקודות“ אדער „פונקטן“ פון אונטן, פון
גליל העליון, וועלכע ליגן ביי די פיס פון די בערג... באטראכט זיך
דער דיזל-מאטאר און ווערט מיטאמאל קאליע. נאך וואס הייסט
קאליע! — וויפיל מ'גיט אים טרינקען אייל וויל ער זיך נישט א
ריר טון פון ארט!

ווערן די יונגע חלוצים נישט צעטומלט. מ'צינדט אן ליכטלעך,
די קערעסין-לאמפן, מ'עסט און מ'טרינקט און מ'באשליסט צו
ווארטן מיט געדולד אויף דעם פרימארגן, ווען דער „טענדער“, וועל-
כער וועט ארונטערגיין נאך וואסער צו איינעם פון די אונטן-ליגן-
דיקע פונקטן, וועט ארויפברענגען א ספעציאליסט, צו פאריכטן
דעם מיטאמאל קראנק-געווארענעם דיזל-מאטאר.

מיטאמאל האבן די בחורים, וועלכע זענען געשטאנען אויף
דער וואך, דערזען א גרופע אראבער. פון וואנען זענען געקומען די
אראבער, האט קיינער נישט געקאנט פארשטיין. עס האט זיך זיי
אויסגעזוכט אז זיי זענען געווען צוגעקלעפט צו די בערג און זיך
פלוצים אפגעקלעפט פון זיי. ווערן די בחורים גאנץ דערשראקן
אבער מ'מאכט זיך הארץ, און מ'גייט אנמקעגן די אראבער ביז צום
שמעכיין דראט פון „הויף“ און מ'פרעגט אויף אראביש, וואס האט
זיי אהער געבראכט? זענען זיי אפשר פארבלאנדזשעטע וועג-זו-
כער? „ניין, ניין!“ ענטפערן די אראבער מיט חוצפה, מיר ווייסן

גאנץ גוט די וועגן אין די בערג, מיר זענען געקומען פאדערן אז איר זאלט ארומטער פון דעם פונקט!

ווערט די חלוצים נישט גוט ביז צום חלשן, אכער מ'מאכט זיך הארץ, מ'שמייכלט און מ'לאכט מיט א קורצן געלעכטער און א ציטער אין שמים, און אין יעדן איינעם געדאנק פליט דורך: דער דיזל! דער אויסגעלאזשענער פינצטערער דיזל! ווי קאן מען שיקן סיגנאלן צו די אונטערשמע פונקטן, אז זיי זאלן פארשמין וואס קומט דא פאר און קומען צו הילף?

די חברה פון דער וואך האט פארהאנדלט מיט די אומדער-ווארטעמע „געסט“, און איינער פון זיי האט זיך אריינגעגנבעט אין די הייזלעך און יעדן חלוץ געשמעלט אויף די פיס. א פאר מיידלעך זענען געפאלן אויף אזא מאדנעם געדאנק: אזוי ווי דער דיזל איז קאליע און מ'קאן נישט סיגנאליזירן אין די אנדערע פונקטן, ווי דער שפייגער איז אלע נאכט, ווען מ'שמועסט זיך דורך מיט רוי-מע, גרינע און ווייסע ליכט-סימנים, מוז מען דאך איינשמעלן א פארבינדונג! האבן די מיידלעך געפונען זיבן שמאמעס, איינגעמונ-קען זיי אין קערטאסין, זיי צוגעלייגט צום פעלדז אונטער דעם ביידל זייערן. די שמאמעס זענען געלעגן איינע נישט ווייט פון דער אג-דערער, און ווען מ'האט זיי אנגעצונדן, האבן זיי אויסגעזען ווי ליכט פון א חנוכה-מנורה. האט דאס ליכט פון די זיבן „ליכטלעך“ אויפ-געוועקט די פינצטערע נאכט, און זיך דורכגעריסן דורך דעם דיקן נעפל פון דער נאכט...

האבן די אונטערשמע נקודות דערזען אז עפעס איז מאדנע אויף דעם ווייטן בארג... די סיגנאלן פון יעדער נאכט זענען נישטא — הייסט דאס דער דיזל-מאטאר איז טויט, און וואס איז דער שייטש פון דער מאדנער „מנורה“ מיט די זיבן ליכטלעך? זאל דאס זיין א שפאס? ווער שפאסט אין א פינצטערער חנוכה-נאכט וועל-כע איז קאלט און נאס? און אויב דאס איז יא א חנוכה-מנורה, איז וואס גאר זיבן ליכטלעך אנשמאט פינף — היינט איז דאך די פינף-מע נאכט פון חנוכה?

האָט איין פונקט געוועקט אַ צווייטן, און דער צווייטער האָט געוועקט מיט זיין סיגנאַליזאַציע אַ דריטן און דער דריטער האָט געפרעגט אַ פערטן:

— וואָס זענען די זיבן ליכטלעך פון דער ברענענדיקער, אין דער שפעטער נאַכט, מנורה? האָט מען זיך געבראַכן דעם קאַפּ און געזוכט וועדמער, און מ'האַט געפונען זיבן אותיות פאַר די זיבן ליכטלעך. און עס איז געוואָרן קלאַר, אז די זיבן ליכט באַדייטן „התנפלות“ — אַן אַטאַקע!

האַבן זיך געלאָזט חלוצים לויפן פון אַלע פונקטן פון גליל העליון צו די „משוגענע“ יינגלעך און מיידלעך פון מענאַראַ. איז מען געלאָפן אויף פערד און אויף אייזלען און מיט „מענדערס“ און מיט טראַקטאָרן און מ'איז געקומען אין צייט און אַרומגערינגלט אַ גרויסן המון פון עטלעכע הונדערט אַראַבער, וועלכע האָבן באַ-שלאָסן, אז דער דיזל האָט זיך פאַרלאָשן צוליב זיי, און וועלכע זע-נען געווען גרייט אַרונטערשטופן די חלוצים פון מענאַראַ.

ווען די אַראַבער האָבן דערזען אז זיי זענען אַרומגערינגלט, האָבן זיי אַנגעפאַנגען בעסן מחילה און וויינען, ווי עס איז זייער שפייגער, ווען זיי דערפילן זיך שוואַך, און האָבן פאַרזיכערט אז זיי האָבן בלויז געוואַלט אויספרובירן ווי שטאַרק עס זענען די יונגע שכנים זייערע.

האַט מען זיי געלאָזט גיין, אַבער די חלוצים פון אַנדערע פונקטן זענען פאַרבליבן אַף אַ גלעזל טיי און אַ טענצל, און די „חברה“ פון מענאַראַ האָבן דאָן באַשלאָסן אז זייער גרעסטער יום-טוב איז די נאַכט פון דעם פינפטן חנוכה-ליכטל. אין יענער נאַכט וועלן זיך אַנציגנדן זיבן ליכטלעך פון זייער מנורה סיי אין די בייד-לעך, סיי אין דרויסן, אויף דעם באַרג...

נו, איז וואס?

עפעס א דיבוק איז אריין אין לייבעלען, און אויף יעדער זאך
וואס ער הערט, האט ער בלויז איין ענטפער: „נו, איז וואס?“

— „לייבעלע, וואס קוקסטו נישט אריין אין ביכל? — ווילסט
אויסוואקסן א גוי?“ — בעט זיך ביי אים דער לערער און לייבעלע
מיט זיין שמייכלע: „נו, איז וואס?“

— „לייבעלע! דאס איז דאך די געשיכטע פון חנוכה! די אמתע
מעשה פון די מכביער! און דו האלסט אין איין מאכן דיינע „צאצ-
קעס“ אנשטאט זיך צוצוהערן“ — בעמן שוין די קינדער אליין, און
לייבעלע, גלייך ווי נישט אים מיינט מען: „נו, איז וואס?“

— „לייבעלע! דער גאנצער קלאס גרייט זיך איצט צום חמשה
עשר יום-טוב, זיי א גוט יינגל און העלף אונדז מיט“, פרובירט דער
לערער איינצורידן.

— „וואס איז דאס פאר א פויגל, חמשה עשר? קיינמאל נישט
געהערט פון אים! שמעלט לייבל אן די אויגן, וואס זענען אנגע-
גאסן מיט געלעכטער.

— „דאס איז נישט קיין פויגל, לייבעלע, דאס איז א יום-טוב.“
— „וואס פאר א נם איז שוין דא געשען? ווי לאנג האט דער
אייל געברענגט דא? א חודש?“

— „ניין, לייבעלע! דאס איז א יום-טוב אן א נם“, בעמן זיך ביי
אים די קינדער.

— „דא האט גארנישט געמראפן... פארשטייסט, לייבעלע...
חמשה עשר בשבת איז דער פופצנטער טאג אין חודש שבת, אין
דעם טאג הייבט זיך אן פרילינג אין ארץ-ישראל.

— נו איז וואס?

— „פארשטייסט, לייבעלע, דאס איז א יום-טוב וואס מען

דערף זיך פארשמעלן... בעטן די קינדער נאך צומאל: „שמעל זיך פאר אז דו ביסט א בויס, און א גאנצן ווינטער האסטו אויסגעהאלטן די שטורעם און די רעגנס, וואס האבן געוואלט ברעכן דיינע צווייגן און דיך ארויסרייסן מיטן ווארצל... און דו האסט דאס אלץ איבערגעטראגן און איבערגעלעבט... און דאס איז דיין ראש-השנה, דיין ניי-יאָר, און עס איז וואַרעם, א מחיה... און די זון שמייכלט צו דיר און באַגריסט דיך: „ביימעלע! צימער נישט! אויס מורא! אויס שניי, אויס ווינטן און רעגנס, ס'איז דיין צייט, וואַקס און צי זיך צום בלויען הימל... „שמעל זיך פאר, לייבעלע, אז...

— „נו, אז איך וועל זיך נישט פארשמעלן? איז אויס יום-טוב? אויס חמשה עשר? אויס ניי-יאָר פאר דעם בויס? אויס פרילינג? “

— „אוי לייבעלע, וואַס וועט זיין דער סוף פון דיר? קוקט דער לערער מיט בימערקייט און ער ווענדט זיך צום קלאַס: „נו, חברה, מיר הייבן זיך אָן גרייטן צום חמשה עשר יום-טוב! וואַס ווילסטו זיין, מאַמעלע? — א באַקמערבויס! — און דו הירשל? — א פאל-מענבויס, און דו פייגעלע? — א מאַנדלבוים מיט די ווייסע בלומען... מײן מאַמע מאַכט מיר פון ווייץ פאַפּיר א ווייס בלומענקלייד...

און אלע גרייטן זיך צום יום-טוב, נאָר לייבל זיצט און מאַכט צאָצקעס... „אזויגע נאַראַנים!“ טראַכט זיך לייבעלע, „אָדער זיי גלויבן אין ניסים, וואַס נישט געשמויגן נישט געפלויגן, אָדער זיי שפילן זיך אין „שמעל זיך פאר“ און „מאל זיך אויס“. גיי זיי אַ נאַר און שמעל זיך פאר, אז ערגעץ אין אַ לאַנד, וואַס הייסט אַרץ-יש-ראל בליט אלץ, ווען דו זעסט פאר דיינע אויגן נאַקעטע ביימער, וואַס צימערן פון קעלט און דו צימערסט מיט זיי... שמעל זיך פאר, וויפיל איר ווילט, נאַראַנים, נאַר לאַזט לייבעלען אַרויס...

אָבער... אַט קומט לייבעלע אַהיים... אין הויז איז קאַלט... זיינע עלטערן זענען נישטאָ... ביידע אַרבעטן. ער וואַרט מיט אומגעדולד אויף זיין מאַמעס אַהיימקומען, ווייל זיין ברודערל, בערעלע, איז קראַנק און האַלט אין איין וויינען... בערעלעס וויינען מאַכט לייבעלע-

לען זייער אומעטיק און עם שרעקט אים אפילו, און ער בעט מיט
א צימער אין שמים: „בערעלע! אט באלד, קומט שוין די סאמע...
אט באלד, גאר שנעל“...

נאר בערעלע הערט נישט אויף. ער איז, ווייסט אויס, זייער
קראנק און לייבעלע קריכט פון דער הויט צו בארואיקן אים... ער
פרובירט אלע שפילעכלעך פון הויז, נאר ס'העלפט נישט... אלער-
ליי מעשיות פון די ביכלעך. „איך האב שוין געהערט, גודע מיך
נישט!“ שרייט בערעלע און וויינט ווייטער. סאמע, סאמע! ווען
קומט שוין די סאמע? — פאלט לייבעלע אויף א געדאנק. „בערע-
לע! — זאגט ער — „שמעל זיך פאר, אז ס'איז נישט ווייטער...
און אז ס'איז נישט קאלט אין דרויסן... און אין הויז איז ווארעם...
און אז ס'איז גאר זומער...“

— „נו איז וואס?“ — קרימט אים נאך בערעלע און שמעלט
אים ארויס א ווייסע קראנקע צונג.

— „כ'מין אן שפאס, בערעלע, ווהיין וואלסטו געוואלט גיין
מיט מיר, אין פראספעקט-פארק, צי צום ים, אין קאני איילאנד?“...

בערעלע הערט אויף צו וויינען און קוקט מיט זיינע קראנקע
אויגן אין דער ווייטנס.

„ס'העלפט“, טראכט זיך לייבעלע, — ער כאפט א קוק אויף
דעם זייגער: „נאך לאנג ביז די סאמע וועט קומען“, — בליצט ביי
אים אויף אין קאפ און ער הייבט אן מיט א הויכער שמים:

— „דעם אמת גערעדט, בערעלע, האב איך שטארק ליב צו
שווימען אין ים, אבער אז מען וויל האבן ריכטיקן פארגעניגן, דארף
מען זיך טאקע א לאז טון אין פראספעקט-פארק...“

— „וואס איז גאר פראספעקט-פארק? צענטראל-פארק איז נאך
שענער“, רופט זיך אן בערעלע מיט א קרעכצנדיקער שמים.

— „ס'העלפט“, טראכט זיך לייבעלע, און ער פארט ווייטער.
אוודאי, איז צענטראל-פארק שענער, ס'איז דא וו ארומצוקלעמערן.

שול - ביבליאטעק

פעלדזן און בערג, און קריכן אויף די ביימער ווען קיינער זעט נישט
און זיך אראפקייקלען פון די גראזיקע בערגלעך און נאכיאנגן די
קראליקעס און אנדערע באשעפענישן...

בערעלע דערמאנט זיך אין זיין ווייטיק און הייבט אן צו
קרעכצן.

— „שמעל זיך טאקע פאר, אז מיר גייען ביידע ארויס אויף
א גאנצן טאג“, פארכאפט לייבעלע, ווהיין לאזן מיר זיך גיין, בערל?
אפשר גאר אין בראנקס-פארק? דאס איז אזוי ווייט... פארשטייט,ט,
בערל, ס'איז דאך זומער... מא וואס טוען מיר אן? דו געדענקסט
די העמדלעך פון פאראיאָרן... אט באלד געפין איך זיי, אבער דער-
ווייל לאמיר זיך פארשמעלן וואס דארפן מיר מיטנעמען... די זעק-
לעך? ... אַוודאי...

— און די שטעקנס צום פיש כאפן, — רופט זיך אן בערל.

— געדענקסט נישט, — ווערט בערעלע לעבעדיק און פאר-
געסט אין זיין ווייטיק, אבער די פלעשער מיט וואסער מוז מען
מיטנעמען, ווייל דאס וואסער...

— אט גיי איך זיי באלד אויסזוכן, — שרייט לייבעלע מיט א
פריילעך קול, — און קומען שוין אין פארק, און זיי כאפן פיש, און
אט צעשניידן זיי דעם ווונדער-פיש, וואס זיי כאפן און געפינען
דארט א דימענט, און אט אנטלויפן זיי אהיים פארסאפעטע...

— מאמע! מאמע! אן אוצר...

און אט איז טאקע די מאמע... אך ווי גוט! אויס שרעק פאר
בערעלעס אױינען! אך ווי גוט וואס אים איז איינגעפאלן צו שפילן
זיך אין „שמעל זיך פאר“, ס'איז גארנישט אזוי נאריש... טראכט
זיך בערעלע.

אויף מארגן, ווען ער איז געקומען אין שול, האט ער אנגע-
צייכנט עטלעכע ארין-ישראל-ביימער מיט א שטארקער זון און
אונטערגעשריבן: „פריילינג — זיי איך שמעל זיך פאר“...

אויסגאבן פון דער

צווישן אין ארגענטינע

ביו איצט דערשינען :

זיים פינקעלשטיין: אנאליטישע לערן-פראגראם (פאר א זעקס-קלאס-
סיקער צוגאב-שול) 1943
100 לידער מיט מוזיק (פאר שול און היים), 1947
שול-בלעטער (אויסגאבע פון דער צווישן פאר שול-פראגן), 7 נומערן
צווישן-ידיעות (אינפארמאטיווער בולעטין פון דער צווישן און
שלום עליכם-שולן), 6 נומערן.

שול - ביבליאטעק :

1	אין נעמא	-----	העפט
2	"	-----	"
1	יידן אין ארגענטינע	-----	"
1	ארץ ישראל	-----	"
2	"	-----	"
1	י. ל. פריץ	-----	"
2	"	-----	"
	אין נעמא	-----	(צווייטע אויפלאגע)
	ארץ ישראל	-----	"
	יידן אין ארגענטינע	-----	"

חאי זרבבל: קליינע העלדן (אקסועלט מעשהלעך פון ישראל)
דאס ווינדערלעכע פייפל (מעשהלעך וועגן ליבע און חברשאפט)
אין ערגעץ-לאנד (מעשהלעך וועגן ארבעט און שאפן)
קעהאס קליגער: כרויט מיט חלום (לידער פאר קינדער)
נייע הנדה של פסח
זינא ראבינאוויטש: אורי פון רמת הכובש (מעשהלעך פון ישראל)
זעקס מעשהלעך (וועגן אונדזערע ימים טובים)

איגניכן דערשיינט :

ווערטער-ביכל צום "שער הלשון" --
צונויפגעשמעלט פון מ. אלפערט
מעשיות פאר קינדער (אין העברעי'ש) -- 2 העפמן
יידישע לעגענדעס -- 2 העפמן

אלע אויסגאבעס קאן מען באקומען אין אדמיניסטראציע פון דער
שלום עליכם-שול, סעראנא 341 און אין אלע יידישע
בוכהאנדלונגען.

BIBLIOTECA ESCOLAR

ZINA RABINOVITZ

Seis Cuentas

(De nuestras festividades)

Edición por el Ministerio de Educación

Escuelas Laicas Israelitas "ZWISCHO"

ESCUELAS SCHOLEM ALEJEM

Escuela de la Calle de la Libertad, No. 100, Ciudad de México, D. F.

TELÉFONO 502-1111 FAX 502-1111